

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, MDCCXVIII

Casus III. Argumentum. Donato donatione inter vivos Jurepatronatus ab ultimo de familia Fundatoris, si iste vergat ad inopiam, an Ecclesia teneatur ei præstare alimenta: Et si tam donans, quam ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72203)

de dicta familia, quod Nobiles præsentaverint cum horum scientia, & patientia, & privativè quoad eos, quodque ipsi Ignobiles præsentaverint, & eorum præsentationes fuerint rejectæ, prout requiritur ad effectum excludendi ratione subsecutæ observantiæ Ignobilem de eadem familia à præsentatione in futuris vacationibus Beneficii. *Card. de Luc. de jurepat. disc. 35. num. 7.*, & in terminis *Rot. decis. 103. num. 17. par. 13. rec.*, & in dicta *Mediolanen. Prioratus super dubio Ignobilium 19. Novembris 1703. S. Nec etiam coram Eminentiss. Scotto.*

Minusque sustineri valet eadem donatio Jurispatronatus facta à Cajo, quoad illam vocem donatam à Titio eis de dicta familia, hæc enim vox post donationem amisit qualitatem hæreditariam, & transmissibilem ad quoscumque, & assumptis qualitatem gentilitiam, adeout existentibus eis de familia non potest titulo donationis in extraneum transferri.

- 13 Siquidem donante Compatrono suam vocem, seu ratam alteri Compatrono, hæc propter individuitatem Jurispatronatus consolidatur cum altera voce Compatroni donarii, & hujus induit naturam, cum quodlibet augmentum sequatur naturam subiecti principalis, cui facta est augmentatio, & regulatur secundum naturam, & qualitatem ejusdem rei principalis, juxta *consil. Soccin. sen. 153. num. 10. vers. confirmatur volum. 2. & cons. 67. num. 6. volum. 4. Bellon. de jur. accrescen. cap. 9. q. 43. & 44. per tot. Rot. in Gerunden, Prioratus super reservatis 14. Decembris 1703. S. Prout neque coram Reverendiss. Molines, & in Tridentina. beneficii 20. Junii 1712. S. Fortius coram R. P. D. Ansaldo superius impress. Par. I. Can. VI. Cas. II. num. 14.* Immo donatio
- 14 hæc facta à Titio suæ ratæ, & vocis eis de dicta familia non est propriè donatio, sed potius remissio Juspatronatus, per quam efficitur, ut solum illi de familia possint validè præsentare, juxta *Gloss. in Can. XVIII. verb. liberaliter contulisset ibi: Verius videtur, quod hæc non erat vera donatio, quia uterque istorum fratrum erat verus Patronus in solidum &c. & ideo nihil dedit in veritate, sed concessit fratri tantum liberam ordinationem Ecclesiarum, ut ipse solus possit præsentare* -- *Lambertin. de*

jurepatr. lib. 1. par. 2. q. 1. art. 12. num. 1. 7. & 8.

- 15 Neque obstat, quod una rata Jurispatronatus possit esse gentilitia, & altera hæreditaria, hoc enim procedit in casu quo adsit diversitas personarum, seu linearum, juxta *Card. de Luc. de jurepatr. disc. 35. nu. 10. Rot. decis. 798. coram Merlin.* Secus quando consolidatur in una, eademque familia, & in eisdem personis possidentibus alteram vocem, seu ratam Jurispatronatus, ut docet *Rot. decis. 446. num. 10. coram Roxas, & decis. 667. n. 13. & seq. par. 18. tom. 2. rec.*

ARGUMENTUM.

Donato donatione inter vivos Jurepatronatus ab ultimo de familia Fundatoris, si iste vergat ad inopiam, an Ecclesia teneatur ei præstare alimenta; Et si tam Donans, quam Donatarius sit pauper, quis eorum sit preferendus?

SUMMARIUM.

- 1 Jus alimentorum est unus ex fructibus jurispatronatus.
- 2 Translato titulo donationis jurepatronatus in extraneum, an in eum censeatur translatum jus, & usus alimentorum, & num. 9. & 10.
- 3 Donato jure præsentandi purè, & simpliciter, aut cum clausulis tantum, solum, non transit in Donatarium jus alimentorum.
- 4 Jus alimentorum transit in Patronum extraneum.
- 5 Donatarius jurispatronatus an, & quando alere teneatur Donatorem, & nu. 16.
- 6 Donatarius jurispatronatus si deleter Arma, & Insignia Patroni donantis ab Ecclesia, esset privandus donatione.
- 7 Ecclesia Patronalis tenetur alere ultimum de familia inopem donantem juspatronatus, & quare? Vide ibi. Limita, ut num. 8.
- 9 Jus alimentorum extinctis omnibus de familia Fundatoris, transit in extraneum titulo donationis jurispatronatus causa mortis.
- 10 Sed non transit titulo donationis jurispatronatus inter vivos facta ab ultimo de familia, isto adhuc vivente, & quare? Vide n. 11. Amplia, ut n. 12. & 13.

Do-

- 14 *Donanti non est licitum actum donationis perfectum alterare, permiffum tamen est ei verba donationis, obfcura, & dubia declarari, ut num. 15.*
 17 *Si tam Donans, quam Donatarius jurispatronatus fit pauper quis eorum fit præferendus in perceptione alimentorum? Vide ibi, & num. 18.*
 19 *Futura alimenta cedi, & renunciari nequeunt.*

C A S U S III.

Ultimus de familia, cui reservatum fuit à Fundatore Juspatronatus Ecclesiæ. A donavit donationem irrevocabili inter vivos de consensu Ordinarii idem Juspatronatus cuidam extraneo. Post expletam hanc donationem decursu temporis absque propria culpa, solum ob instabilitatem hujus vitæ, in qua homo nunc divitiis extollitur, nunc paupertate deiicitur, devenit ad maximam egestatem, & cum supradicta Ecclesia Patronalis, deductis sibi, ejusque Rectori necessariis, superabundantes haberet redditus, petiit ab ea, seu ab eius Rectore alimenta. Quæro an ipsa Ecclesia, seu ejus Rector in hoc casu teneatur illum alere?

Cui respondendum videtur negativè. Ultimus namque de familia Fundatoris per donationem hanc Jurispatronatus favore extranei se spoliavit veste nuptiali, quæ a comparere possit coram Ecclesia, petendo ab ipsa alimenta, videlicet Jurepatronatus, & ea induit extraneum Donatarium efficiendo illum Patronum. Unde Ecclesia potius tenebitur hunc extraneum Donatarium in casu inopiæ alere, non verò ultimum de familia, qui amplius non est Patronus, ea ratione, quia cum jus alimentorum sit unus ex fructibus, & quidem principalis Jurispatronatus, juxta *Innocen. in rubrica de jurepatr. num. 3. Abb. in cap. præterea de jurepatr. Rocch. de Curt. eodem tract. verb. Et utile, Pax Jordan. tom. 2. lucubrat. lib. 10. tit. 7. num. 487. Lotter. de re benef. lib. 2. q. 5. n. 1. Card. de Luc. de jurepatr. in Summa n. 137.*
 2 translato titulo donationis Jurepatronatus in extraneum, ad eum quoque transfertur jus, & usus alimentorum in casu inopiæ, sicuti in eundem transferuntur alii fructus Jurispatronatus, nimirum jus processionis, jus præsentandi, & jus defen-

Pars II.

dendi Ecclesiam, de quibus diximus *Par. I. Can. I. & II. Can. IV. & V. Abb. ubi supra in d. cap. præterea de jurepatr. nu. 11. Carol. Anton. de Luc. ad Ventrigl. par. 2. annot. 1. §. 4. num. 3. Rot. in Salernitana alimentorum 12. Januarii 1712. coram Eminentiss. Scotto superius impress. Par. I. Can. III. Cas. III. num. 15. Quicquid secus esset si donaretur jus præsentandi purè, & simpliciter, vel cum clausulis taxativis tantum, solum, tunc certò equidem non transferretur in Donatarium jus alimentorum, ut bene advertit *Roch. de Curt. de jurepatr. verb. Et utile nu. 1. ibi-- Et nota, quòd tale jus alimentorum non poterit Patronus retento jurepatronatus alienare-- Lambertin. eod. tract. lib. 3. qu. 3. art. 15. num. 7. R. P. D. meus Petra in Comment. ad Constit. Apostolic. Const. 7. Gregorii IX. to. 2. pag. 541. num. 27. Ventrigl. in prax. par. 2. annot. 1. §. 10. num. 20. Van. Expen. jus Eccles. par. 2. tit. 25. cap. 6. n. 8.**

Nihil obstante, quòd præfatus Donatarius sit extraneus, & non de sanguine Fundatoris, quia hodie est opinio inconcussa S. Rotæ in dicta *Salernitana alimentorum* ubi supra impressa, quòd jus alimentorum transeat etiam in extraneum, quam Ego quoque amplexus fui *Par. I. Can. III. Cas. III. num. 5. ubi remissivè me habui ad Tractatum de Controv. Patron. D. Advocati Pitonii, coactus est obsequio, & reverentia naturaliter debita proprio Magistro, qui de ea mihi prohibuit formiter pertractare, sicuti in multis aliis simile infortunium infeliciter passus fui.*

Sed hæc alimenta ultimus de familia donator in ea paupertate constitutus, potius videtur petere, & consequi debere ab ipso met extraneo donatario jurispatronatus, cum sit proprium debitum donatarii alere donatorem pauperem juxta *Glos. in l. fin. C. de revoc. don. verb. voluerit, Surd. de alimen. tit. 1. quæst. 48. num. 1. Leoncil. de Privil. Pauper. par. 2. Privil. 92. num. 1. R. P. D. Petra ubi supra num. 24. Cutell. de donat. tract. 2. disc. 1. spec. 8. n. 21. tom. 2. Adeout si recusaret hæc alimenta præstare ob ingratitude privaretur donatione jurispatronatus, sicuti ratione ingratitude eadem donatione privaretur, si insignia, vel arma Patroni donantis in re donata existentia abraderet, vel*

Pp dele-

deleret in spretum ejusdem Patroni *Duran. decis. par. 3. cap. 3. num. 16. tom. 2.* igitur si adest alius, qui tenetur alere ultimum de familia sequitur, huic multo minus competere ullam actionem contra Ecclesiam, quæ non tenetur alimenta præstare Patrono egeno, quando ipse habeat unde vivere possit aliunde, juxta superius firmata *Part. I. Can. III. Cas. I. num. 1. §. Tertio, quibus addo Leoncil. ubi supra. privil. 312. num. 9.*

7 Hæc omnia primo aspectu ingerere videntur aliquam difficultatem, sed eis non obstantibus re maturè perpensa, censeo in hoc casu Ecclesiam Patronalem, sive ejus Rectorem teneri de superfluis redditibus alere ultimum de familia ad inopiam redactum, cum enim in ipso conseruetur sanguis benemeritus fundatoris, à quo Ecclesia accepit suum esse, & omnia bona quæ possidet; Congruum, & rationabile est non solum ratione generalis obligationis, qua tenetur Ecclesia fructus superfluos generaliter in Pauperum alimoniam erogare, verum etiam ratione specialis, & antidotalis obligationis, juxta quam beneficienti benefacere debemus, quod eadem Ecclesia ultimum de familia fundatoris fortunæ bonis destitutum fame perire non permittat, sed alat, & nutriat, cæterisque pauperibus, qui non sunt de sanguine Fundatoris, quo usque vivit, præferat, ut disponitur in *Can. Quicumque de quo Part. I. Can. III. & docent communiter Doctores ibi lato calamo in Com-*

8 *mentario cumulati: Excepto casu quo ipse commississet aliquod delictum, & ingratitude Ecclesiam ex. gr. dilapidasset hujus bona, vel ejus Rectorem necasset, tunc enim Ecclesia non teneretur eum alere, sed privandus esset jure alimentorum eo modo, quo filius ob ingratitude alimentis privatur Paul. de Citad. de jurepat. par. 6. art. 4. num. 164. Surd. de aliment. tit. 7. quest. 32. num. 6. Ventrigl. in prax. par. 2. annot. 1. §. 4. n. 27.*

Non obstat donatio jurispatronatus facta ab ultimo de familia favore extranei, per hanc enim donationem ipse non se spoliavit jure alimentorum neque hoc in ea comprehenditur. Quoniam distinguendum est inter donationem jurispatronatus factam ab ultimo de familia causa mortis, & quæ effectum habet post il-

lius mortem, & donationem jurispatronatus ab eodem factam inter vivos. Certum est, quod titulo donationis jurispatronatus causa mortis extinctis omnibus de familia Fundatoris, unà cum jurepatronatus transeat in hæredem extraneum, etiam jus alimentorum tamquam illius fructus, juxta opinionem de qua *Part. I. dicto Can. III. Cas. III. num. 5.* hodie admittam à Sac. Rota in *dicta Salernitana alimentorum*, alias juspatronatus in sua creatione integrum quoad omnes fructus continuaret diminutum, & non integrum in hæredibus, quod esset absurdum, ut optimè ponderat eadem Sac. Rota in *dicta Salernitana* impressa ubi supra nu. 19.

10 At verò titulo, & vigore donationis jurispatronatus inter vivos factæ ab ultimo de familia; isto adhuc vivente non transit in donatarium jus alimentorum, sed hoc tamquam cohærens personæ ultimi de familia remanet apud ipsum durante hujus vita, sicuti remanet apud ipsum jus honorificentia *Vanesp. jus Eccles. par. 2. tit. 25. cap. 7. num. 33.* nec venit in generali donatione jurispatronatus, nec unquam censeatur donatum nisi de eo sit facta specialis mentio *Surd. de aliment. tit. 7. quest. 32. num. 13. Gratian. discept. 177. num. 11. tom. 1. Carol. Anton. de Luc. ad Gratian. discept. 552. nu. 8. Olea de cesson. jurium tit. 3. quest. 8. num. 28. Carol. Anton. de Luc. ad Oleam quest. 99. num. 8. Galerat. de renunciat. lib. 1. cap. 4. num. 123. Giurb. in consuetud. Messanen. cap. 7. gloss. 15. par. 1. num. 21. Castill. de alimentis cap. 69. num. 8. lib. 8. Palm. alleg. 164. num. 9. Nolan. de transmission. Cas. 19. num. 16. Ventrigl. in prax. par. 2. annot. 1. §. 4. num. 20. ibique Carol. Anton. de Luc. num. 3. R. P. D. meus Petra in Comment. ad Constit. Apostolic. Const. 7. Gregor. IX. tom. 2. pag. 541. nu. 31.* Immo etiam in casu, quo ultimus de familia donaret, & renunciaret juspatronatus ipsimet Ecclesiæ Patronali, adhuc hæc, licet efficeretur libera teneretur ad illum alendum in casu inopiæ, & non censeretur donatum jus alimentorum *Lambertin. de jurepat. lib. 3. q. 3. art. 13. num. 3. Ventrigl. in prax. par. 2. annot. 1. §. 4. num. 21.* Et in hoc sensu censeo procedere sententiam eorum, de quibus *dicto Canone III. Cas. III. num. 4.* docentium jus alimentorum non transire in extraneos

neos, scilicet titulo donationis jurispatronatus inter vivos existentibus eis de familia fundatoris.

- 11 Ratio autem est quia jus alimentorum fundatur in munificentia, quam Ecclesia Patronalis accepit ab ultimo de familia, sive ab ejus Parentibus, aut majoribus, hæc autem munificentia remanet, & non extinguitur per donationem jurispatronatus factam extraneo ab ultimo de familia, non obstante enim hac donatione, semper verum est ultimum de familia esse de sanguine benemerito fundatoris, ac proinde eadem donatione non obstante Ecclesia tenebitur ei honorem deferre, & alimenta exhibere; Et quia donatio jurispatronatus inter vivos cum sit odiosa venit strictè interpretanda, itaut si intelligi possit de solo jure præsentandi, extendi non debet ad jus alimentorum juxta auctoritates superius relatas *Cas. I. n. 7.* cum autem jus patronatus multoties idem sonat, ac jus præsentandi, & sumatur pro solo jure præsentandi, juxta *Lambertin. de jurepat. lib. 1. par. 1. quest. 2. art. 3. n. 4. Vivian. eodem tract. lib. 5. cap. 2. num. 3. Rot. in Bituntina jurispatronatus 31. Januarii 1716. §. Et profecto coram R. P. D. Foscaro inferius impressa Cas. XI.* Hinc ultimus de familia donans extraneo purè, & simpliciter jus patronatus præsumi debet ei donasse solum jus præsentandi non vero jus alimentorum *Cravett. conf. 466. nu. 12. Mantic. de tacit. lib. 13. tit. 9. n. 18.*
- 12 Maximè si de tempore donationis ultimus de familia donator fuisset pauper, aut post donationem Ecclesiam reparationi indigentem reparasset, ex his namque circumstantiis fortius argueretur in dicta donatione comprehendere noluisse jus alimentorum, dum sicuti noluit in ea comprehendere onus, & in commodum reparationis, & illud transferre in donatarium, ita præsumitur noluisse comprehendere commodum, & utilitatem alimentationis stante illa juris regula, quòd qui sentit incommodum debet sentire & commodum *C. secundum naturam ff. de regul. jur. Castren. conf. 307. num. 2. lib. 2., & aliis penes Rot. in dicta Salernitana alimentorum ubi supra num. 17.*

- 13 Et quidem quòd ultimus de familia noluerit comprehendere in præfata donatione jurispatronatus, jus alimentorum
- Pars II.

suadet factum subsecutum; ipse enim post eandem donationem Pauper effectus petiit ab Ecclesia Patronali, sive ab hujus Rectore alimenta, ex quo factò ipse donator declaravit suam donationem jurispatronatus non importare jus alimentorum, sed solum jus præsentandi, aliàs post ipsam donationem alimenta non petiisset, nec est prohibitum donatori declarare donationem; quoniam licèt ei licitum non sit in instrumento actum donationis jam perfectum alterare, & novas in eo adicere conditiones, nisi expressè hanc facultatem sibi reservaverit *l. perfecta C. de donat. quæ sub modo l. 2. Cod. quæ adversus donat. Mantic. de tacit. lib. 13. tit. 47. num. 1. & seqq. Covarr. var. resol. lib. 1. cap. 8. de Donat. num. 179. Tondut. quest. Civil. par. 2. cap. 110. num. 12. Rot. decis. 515. num. 1. par. 13. rec., & in Romana Donationum 24. Januarii 1701. §. Ejusdemque, & §. Etenim coram Reverendissimo Molines.*

- 14 Tamen permiffum, & licitum est Donanti ex intervallo verba donationis obscura, & dubia (utè est verbù *jus patronatus*, quòd non clarè nec expressè importat jus alimentorum, cum secundum usum loquendi quandoque sumatur pro solo jure præsentandi, ut supradictum fuit) per actum separatim declarare, quæ declaratio omnino attendenda venit, ut docent *Bonden. collect. legal. 28. num. 44. Palm. nep. alleg. 231. num. 3., & seqq. Rodulphin. alleg. 114. num. 3. Card. de Luc. de fideic. disc. 33. num. 22., & disc. 135. num. 16. Cyriac. controvers. forens. cap. 203. nu. 29. Rot. decis. 153. num. 9. par. 8., & in Meleolitana jurispatronatus 13. Maji 1707. §. Parumque coram R. P. D. Kaunitz, & in dicta Romana donationum coram Reverendissimo Molines §. Quamobrem, & in Romana donationis 4. Februarii 1711. §. His igitur coram R. P. D. Anfaldo.*

- 16 Neque ultimus de familia habet ullam actionem petendi in hoc casu ab extraneo donatario jurispatronatus alimenta. Etenim, quòd donatarius teneatur alere donatorem pauperem procedit in casu quo donator donaret jus patronatus cum universitate omnium bonorum, & per talem donationem efficeretur Pauper, tunc quidem donator jurispatronatus unà cum universitate omnium bonorum effectus

pauper ali deberet à donatario, & sic cum haberet aliunde vivere non posset peti ab Ecclesia Patronali alimenta, secus in casu præsentis, quo ultimus de familia donavit solum juspatronatus, & in quo talis donatio non fuit causa suæ paupertatis, ut advertunt *Abb. in cap. Propter de donat. num. 3. Crott. cons. 76. num. 21.*

17 Quis autem esset præferendus in perceptione alimentorum si tam donans, quam Donatarius juspatronatus esset Pauper? Videtur dicendum in hoc casu esse præferendum donatarium, ut sentire videtur *Lambertin. de jurepat. lib. 3. qu. 3. art. 13. num. 2. ibi -- Concluderem in præsentis articulo, quòd si Patronus transfudit juspatronatus in alium, adeò quòd Ecclesia non efficiatur libera, quòd in illum sint translata omnia ista jura, & illum fore alimentandum si deveniret ad inopiam, & non transferentem juspatronatus, quia nimium gravaretur Ecclesia --*

18 At contrarium verius de jure procedere sentio; Etenim vel Ecclesia Patronalis habet redditus superfluos sufficientes pro alimentis utriusque, nimirum donantis, & donarii juspatronatus, & debet utrique præstare alimenta, ultimo quidem de familia donanti pauperi ex debito, & obligatione ex Canone, alteri verò extraneo donatario, ex misericordia, & quadam æquitate, adeò ut Rector Ecclesiæ beneficeret præferre illum cæteris pauperibus: vel habet redditus superfluos sufficientes solum pro alimentis unius personæ, & tunc debet præstare alimenta ultimo de familia donanti juspatronatus, & hunc extraneo donatario præferre propter supradictas rationes, videlicet quia in hujusmodi donatione juspatronatus comprehensa non sunt alimenta, nec poterant comprehendi, & ultimus de familia donans juspatronatus non habebat aliunde vivere, aliter præfata donatio esset nulla, cum nequeant futura alimenta cedi, & renunciari, aliàs esset indirectè se ipsum necare, & fame perire *Donad. de renunciat. cap. 4. num. 57. & seqq. tom. 1. Covarr. de Matrim. par. 2. cap. 8. §. 6. num. 4. R. P. D. Petra ad Constit. Apostolic. unic. Honorii II. sect. 2. tom. 1. pag. 597. num. 58. §. Ita etiam & in Comment. ad Constit. Gregorii IX. num. 13. tom. 2. pag. 541. Lambertinus autem in contrarium adductus procedit in-*

casu, quo transferens juspatronatus haberet aliunde vivere.

ARGUMENTUM.

Ad validitatem donationis Jurispatronatus favore Laici requiritur consensus Episcopi, & non sufficit consensus Vicarii Capitularis sede vacante, aut Vicarii Generalis, absque speciali mandato; secus in donatione Jurispatronatus facta Compatrono, aut Ecclesiæ. Et an hujusmodi consensus Ordinarii intervenire possit ex post facto, & retrotrahi ad diem donationis?

SUMMARIUM.

- 1 Patronus per donationem à se abdicat juspatronatus, illudque transfert in Donatarium.
- 2 Vicarius Capitularis an confirmare possit donationes jurispatronatus? & n. 15.
- 3 Consensus Episcopi non requiritur, ut interveniat in ipso actu donationis, sufficit si ex post interponatur.
- 4 Enumerantur modi, quibus fieri potest donatio jurispatronatus à Patrono.
- 5 Consensus Episcopi non requiritur in donatione jurispatronatus cum universitate bonorum, aut favore Ecclesiæ, aut favore Compatroni facta, & num. 6. & 7.
- 8 Non requiritur consensus Ordinarii in translatione jurispatronatus facta per Universitatem Patronam non directè, sed consecutivè.
- 9 In donatione jurispatronatus facta à patre favore filii, an requiratur consensus Ordinarii.
- 10 Requiritur consensus Episcopi in donatione jurispatronatus de per se directè facta Laico omnino extraneo.
- 11 Qui consensus præstari potest per Episcopum extra proprium territorium, & non requiritur, quòd sit expressus, sufficit tacitus; & ex quibus præsumatur? Vide ibi.
- 12 Tacitus consensus Ordinarii, an excludatur per expressum subsequenter reportatum à Donatario?
- 13 Donatio jurispatronatus facta Laico omnino extraneo absque consensu Ordinarii est nulla.
- 14 Patronus ante confirmationem Ordinarii potest